

Lausunto

25.4.2024

VN/15936/2023
VN/15936/2023-VNK-38

Valtiovarainministeriö

Valtioneuvoston kanslia; lausunto; Luonnos hallituksen esitykseksi valtionyhteisten tieto- ja viestintätekniisten palvelujen järjestämisestä annetun lain ja valtion virkamieslain 7 §:n muuttamisesta

1. Yleisiä huomioita esityksestä

Valtioneuvoston kanslia kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi tieto- ja viestintätekniisten palvelujen järjestämisestä annetun lain ja valtion virkamieslain 7 §:n muuttamisesta. Valtioneuvoston kanslia toteaa, että esitys on pääosin kannatettava.

2. Yhteiset palvelut

Yhteisten palvelujen tulee kaikissa tilanteissa täyttää säädösten edellyttämät vaatimukset, ja mm. sisältää tiedonhallintalain edellyttämät lokitus- ja tietoturvaominaisuudet sekä palvelujen toimivuuden takaamiseen liittyvät hallinta- ja valvontapalvelut. Näiden kustannukset tulee sisältyä kyseisiin palveluihin osana kokonaisuutta huomioiden myös palvelun elinkaareen liittyvät korvaamis- ja päivityskustannukset.

3. Yhteisten palvelujen rekisterinpitäjät

Ehdotetuilla muutoksilla on tarkoitus täsmentää valtion yhteisten tieto- ja viestintätekniisten palvelujen rekisterinpitäjävastuita.

On sinänsä kannatettavaa, että rekisterinpitäjyydestä säädettäisiin ja tietosuojarooleja täsmennettäisiin. Nyt hallituksen esityksestä ei kuitenkaan riittävän yksityiskohtaisesti ilmene, miten tietosuojaroolit erityyppisissä palveluissa käytännössä tulisivat määrittämään. Hallituksen esityksessä tulisi lisäksi tarkemmin käydä ilmi, miten yhteisrekisterinpitäjyyttä on tarkoitus käytännössä toteuttaa ja miksi kyseessä ylipääntään on yhteisrekisterinpitäjyytilanne.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Valtioneuvoston kanslia

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 23
00023 Valtioneuvosto

Snellmaninkatu 1 A
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

09 1602 2165
+358 9 1602 2165

kirjaamo.vnk@gov.fi

Tosiasiallisesti näyttäisi kuitenkin siltä, että palvelukeskus on se, joka määrittää henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot monien yhteisten tieto- ja viestintä- teknisten palvelujen järjestämisessä ja se olisi näin ollen kyseisten palveluiden rekisterinpitäjä. Sääntelyn tulisi vastata todellisia rooleja ja vastuita. Jos asiakasvirastolla ei tosiasiallisesti ole rekisterinpitäjälle kuuluvia vaikutusmahdollisuuksia, ei sillä myöskään pitäisi olla rekisterinpitäjän vastuita ja velvoitteita.

4. Yhteisten palvelujen käyttöönoton ja liittämisen hyväksyminen

Valtioneuvoston kanslia kiinnittää huomiota siihen, että yhteisten palveluiden käyttöönottoon ja liittämiseen on luotava Valtorin toimesta sellaiset yhtenäiset käytännöt, ettei asiakasvirastojen kunkin erikseen ole tarpeen tehdä päällekkäistä työtä osoitukseen liitettävien palveluiden kelpoisuuden. Esimerkkeinä tällaisesta voivat olla tietoturvallisuuden ja tietosuojan riittävän tason osoittamismekanismit, joihin liittyvien toimintamallien on oltava yhtenäisiä ja tehokkaita koko asiakaskunnan laajuisesti. Riskinä nähdään, että kukin virasto joutuu tekemään erikseen kustannuksia aiheuttavia toimenpiteitä, jotka voitaisiin tehdä tehokkaimmin yhteisin toimintamallein. Käyttöönotto- ja osoitusmenettelyiden tulee edellyttää olevan Valtorin tai valtiovarainministeriön konseptoimia sekä kustannustehokkaita, ja tähän tehtävään on saatava Valtorilta ohjeistusta ja tukea.

5. Valtion yhteisiä perustietotekniikka- ja tietojärjestelmäpalveluja tuottavan palvelukeskuksen toimitusjohtaja

Toimitusjohtajan ohella organisaatiossa tulee olla mahdollisuus olla muitakin virkasuhteisia henkilöitä, jotta tehtävä- ja vastuujakoon on luotavissa joustavuutta.

Valtion virastojen johtajat ovat pääosin pääjohtajia. Pohdittavaksi voisi ottaa, pitäisikö Valtorin toimitusjohtajan virkanimike muuttaa myös pääjohtajaksi.

6. Valtion yhteisiä perustietotekniikka- ja tietojärjestelmäpalveluja tuottavan palvelukeskuksen henkilöstö

Toimitusjohtajan ohella nähdään tarkoituksenmukaiseksi, että organisaatiossa on mahdollisuus nimittää muitakin virkasuhteisia henkilöitä, jotta tehtävä- ja vastuujakoon on luotavissa joustavuutta.

7. Valtion yhteisiä perustietotekniikka- ja tietojärjestelmäpalveluja tuottavan palvelukeskuksen asiakkaat

Asiakkaat ovat siirtäneet toimialariippumattomat palvelunsa Valtorin hoidettavaksi yhdessä niitä tekevän henkilöstön kanssa. Valtorin palveluihin liittyvät tuotannontekijät ja osaaminen on siirretty Valtorille. Asetettaessa esitetyllä tavalla asiakaskunnalle lisävastuita erityisesti turvallisuuden toteutumisen suhteen, tulee myös arvioida asiakkaiden käytännön valmiudet täyttää asetetut vaatimukset tuotannontekijöiden ja osaajien siirryttyä Valtorille sen perustamisen yhteydessä. Asiakaskunnalle asetetut vaatimukset tulee huomioida vaikutusten arvioinnissa täysimääräisesti. Koska nämä tehtävät ovat luonteeltaan kaikissa asiakkaissa samankaltaisia, tulee niiden aiheuttamat lisävoimavaratarpeet arvioida tarkemmin huomioiden asiakkaiden Torisiirtojen jälkeinen tosiasiallinen tilanne ja osaaminen. Voimavaratarpeita tulee Valtorin toimesta pienentää mm. konseptoimalla ja tuotteistamalla asiakkaiden käyttöön yhtenäisiä toimintamalleja ja tarjota tukea, joiden avulla asiakkaan veloitteeksi tulevia tehtäviä voidaan hoitaa mahdollisimman tehokkaasti.

8. Integraatiopalvelujen tuottaja ja sen tehtävät

Esitetty toimintamalli on sinänsä kannatettava, mutta TORI- ja TUVE-lakien uudistaminen ja palveluiden yhtenäistäminen nykyisen kahden siilon toimintamallin sijaan olisi tarpeen. Integraatiopalvelun tuottajan itsenäisyyden ja riippumattomuuden perustelut tulee konkretisoida, ja esitetystä eriyttämisestä tulee tehdä kustannus-hyötyarvio. Eriyttämisen perusteluna esitetty mahdollisuus riittäväällä tasolla resursoida integraatiotoimintoa ei vaikuta kokonaisuuden kannalta tehokkaalta perustelulta. Uusi yhtenäisempi lainsäädäntökehys ja nykyisten siilojen purkaminen uusien siilojen rakentamisen sijaan parantaisi palvelukeskuksen toimintamahdollisuuksia sekä toiminnan tehokuutta.

9. Varautuminen ja palvelutuotannon häiriötilanteet

Valtioneuvosto ja sen ministeriöt ovat täysin riippuvaisia sähköisten peruspalvelujen toimivuudesta. Valtioneuvoston tulee pystyä toimimaan kaikissa olosuhteissa, joten palvelujen käytön rajoittaminen tulee suunnitella ja tehdä siten, ettei sillä ole vaikutusta valtion johtamiseen, eikä valtioneuvoston ja sen ministeriön muihin kriittisiin tehtäviin.

10. Esityksen vaikutukset organisaatiosi toimintaan

11. Muut kommentit

Valtioneuvoston kanslian esittää, että palvelukeskuksen nykyistä toimintakykyä ja toiminnan kehittämistä voisi jatkossa parantaa TORI ja TUVE lakien yhdistäminen.

Osastopäällikkö

Janne Kerkelä

Yksikönpäällikkö

Helena Mattila

Liitteet

Napsauta tähän hiirellä ja kirjoita liitteiden nimet kukin omalle rivilleen. Rivinvaihto enterillä.

Jakelu

Tiedoksi

VN/15936/2023-VNK-38

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: